

19.5.2025

SUKUPUOLINÄKÖKULMA VUODEN 2016 TALOUSARVIOESITYKSESSÄ

Talousarvioesitysten tarkasteluun osana valtavirtaistamisen seurantaan on koottu kaikki sukupuoleen ja/tai tasa-arvoon liittyvät maininnat, myös koskien luku- ja momenttiperusteluissa esitettyjä toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteita sekä määrärahojen jakaantumista sukupuolen mukaan.

Sukupuolinäkökulmaa talousarviossa seurataan summaindikaattorilla, jonka tekijät koostuvat kirjauksen muotoa ja sisältöä tarkastelevista kohdista. Kukin ministeriö saa 0-10 pistettä seuraavilla kriteereillä:¹

1) Yleiset (0-2 pt)

YHTEENVETO: Otsikoitu yhteenvetotarkastelu sukupuolivaikutuksista (0–1 p)

HENKILÖSTÖ: Henkilöstöpolitiikassa tai rekrytoinnissa otetaan tasa-arvonäkökohdat huomioon (0–1 p)

2) Tavoitteet (0-4 pt)

MAININTA: Sukupuolinäkökulma tai sukupuolten tasa-arvo mainintana tai huomioon otettavana seikkana ministeriön toiminnassa, politiikka-alueella tai yksittäisessä toimenpiteessä

TAVOITE: Täsmällisempi valtavirtaistamis- tai tasa-arvotavoite

0 p = ei tavoitteita tai mainintoja, 1 p = 1-2 tavoitetta tai mainintaa, 2-4 p = 3 tai useampia tavoitteita tai mainintoja, kuitenkin maininnoista yhteensä enintään 2 p

3) Toimenpiteet (0-4 pt)

TOIMENPIDE: Toimenpide valtavirtaistamisen tai sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi (0–2 pt)

0 p = ei toimenpiteitä, 1 p = 1-2 toimenpidettä, 2 p = 3 tai useampia toimenpiteitä

MÄÄRÄRAHA: Määräraha valtavirtaistamisen tai sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi tai määrärahan kohdentumisen erittely sukupuolen mukaan (0–2 pt)

0 p = ei määrärahoja, 1 p = 1-2, 2 p = 3 tai useampia

Tässä dokumentissa analyysin kohteena on ollut ”Valtiovarainministeriön ehdotus (14.8.2015)”

(<http://budjetti.vm.fi/indox/sisalto.jsp?year=2016&lang=fi&maindoc=/2016/tae/valtiovarainministerionKanta/valtiovarainministerionKanta.xml&opennode=0:1:245:>)

¹ Indikaattoriluku on rakennettu tarkastelemalla pääluokittain kohtia, joissa puhutaan naisista, miehistä, sukupuolten tasa-arvosta tai sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisesta. Haut on suoritettu hakemalla kirjainyhdistelmiä: ”nais”, ”mies”, ”mieh”, ”sukupu”, ”tasa-a”.

Yhteenveto pääluokittain

(Suluissa yleiset tasa-arvomaininnat, jotka eivät liity eksplisiittisesti sukupuoleen.)

23. Valtioneuvoston kanslia

- 01. Hallinto
- 10. Omistajaohjaus
- 20. Poliittisen toiminnan avustaminen
- 30. Oikeuskanslerinvirasto
- 90. Muut menot

Yhteensä: 3 pt

01. HALLINTO

”Työyhteisön kehittämisen tukena käytetään myös tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa sekä toiminnallista tasa-arvoryhmää. Tasa-arvotavoitteita edistetään rekrytoinneissa.”

➤ *Henkilöstö 1 pt*

10. OMISTAJAOHJAUS

Selvitysosa: Tavoitteena on:
[...]

4) Molempien sukupuolien 40 prosentin edustus määräysvaltayhtiöiden hallituksissa.”

➤ *Tavoite 1 pt*

20. POLIITTISEN TOIMINNAN AVUSTAMINEN

50. Puoluetoiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

”Määrärahasta 29 487 000 euroa on tarkoitettu käytettäväksi puolueiden poliittisen toiminnan tukemiseen sekä puolueiden tiedotustoiminnan ja viestinnän tukemiseen. Tästä 5 prosenttia on tarkoitettu puolueille naisten poliittiseen toimintaan sekä samoin 5 prosenttia puolueille niiden piirijärjestöjen toimintaan samojen perusteiden mukaisesti kuin edellä mainitut avustukset.

Selvitysosa: Jatkossa naistoiminnan ja piirien toiminnan tuki säilytetään samalla tasolla kuin aiemmin muuttamalla kiintiöityä määrää 5 prosentiksi yhdistetystä tuesta. Aiemmin vastaava osuus oli 10 prosenttia puolueiden poliittisen toiminnan tukemisen määrärahasta.”

➤ *Määräraha 1 pt*

24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala

01. Ulkoasiainhallinto

10. Kriisinhallinta

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

90. Kriisinhallinta

Yhteensä: 5pt

YLEISOSA

Toimintaympäristö ja hallinnonalan strategiset painopistealueet

(Suomi edistää keskinäisriippuvuuksien maailmassa kansainvälistä vakautta, rauhaa, demokratiaa, ihmisoikeuksia, oikeusvaltioperiaatetta ja tasa-arvoa.)

Hallitusohjelman ja ministeriön omien linjausten mukaisesti periaatteena on tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen ministeriön kaikessa toiminnassa.

➤ *Maininta: 1 pt*

”Sukupuolten välinen tasa-arvo

Ulkoasiainministeriön hallinnonalalla sitoudutaan edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoa päätöksenteossa hallinnonalan erityispiirteet huomioon ottaen.

Ulkoasiainministeriön hallinnonalan määrärahoista noin 62 % on siirtomenoja, joiden vaikutukset sukupuolten asemaan riippuvat rahoituksen saajien päätöksistä.

Kehityspolitiikassa edistetään läpileikkaavasti naisten ja tyttöjen oikeuksia sekä sukupuolten välistä tasa-arvoa. YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 "Naiset, rauha ja turvallisuus" kansallisen toimintaohjelman toimeenpanossa kiinnitetään huomiota naisten aseman vahvistamiseen ja osallistumiseen konfliktien ehkäisyyn, ratkaisemiseen ja rauhanrakentamiseen.”

➤ *Yhteenvedo: 1 pt*

➤ *Toimenpide: 1 pt*

30. KANSAINVÄLINEN KEHITYSYHTEISTYÖ

Suomi edistää keskinäisriippuvuuksien maailmassa kansainvälistä vakautta, rauhaa, demokratiaa, ihmisoikeuksia, oikeusvaltioperiaatetta ja tasa-arvoa.

Suomi kantaa globaalia vastuuta ja vahvistaa turvallisuuttaan edistämällä kansainvälisessä yhteistyössä kestävä kehitystä, rauhan rakentamista sekä naisten ja tyttöjen asemaa mm. YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 mukaisesti. Näitä tavoitteita edistetään aktiivisen kehityspolitiikan ja ulkopolitiikan keinoin.

Hallitusohjelman mukaisesti painottuvat erityisesti:

— naisten ja tyttöjen asema

➤ *Tavoite: 1 pt*

1. Monenkeskinen kehitysyhteistyö

Käyttösuunnitelmakohdasta rahoitetaan mm. Maailmanpankkiryhmää, YK:n väestö-rahastoa (UNFPA), Afrikan kehityspankkiryhmää, YK:n lastenrahastoa (UNICEF) ja YK:n tasa-arvojärjestöä (UN Women).

Lisäksi tuetaan Suomen tavoitteita ihmisoikeuksien, tasa-arvon, naisten ja lasten aseman, haavoittuvien ryhmien aseman, demokratia- ja oikeusvaltiokehityksen ja hyvän hallinnon parantamiseksi.

Määräraha: 1pt

25. Oikeusministeriön hallinnonala

01. Ministeriö ja hallinto

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

20. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta

30. Syyttäjät

40. Rangaistusten täytäntöönpano

50. Vaalimenot

Yhteensä: 4pt

YLEISOSA

Vaikutukset sukupuolten väliseen tasa-arvoon

Rikosseuraamuslaitoksessa otetaan huomioon naisvankien toiminnalliset tarpeet ja kehitetään nais erityistä toimintaa, kuten naisille suunnattua ohjelmatoimintaa ja perhetyötä. Naisvankien suunnitelmallista vapauttamista avolaitosten ja valvotun koevapauden kautta edistetään. Osana Rikosseuraamuslaitoksen toimitilarakenteen kehittämistä tavoitteena on käynnistää Hämeenlinnan vankilan peruskorjaushanke, jonka myötä Hämeenlinnan vankilasta tulisi jatkossa kokonaan naisvankien tarpeet huomioon ottava suljettu vankila

➤ *Yhteen veto: 1 pt*

➤ *Toimenpide: 1 pt*

➤ *Tavoite: 1 pt*

01. Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

(Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen tasa-arvoisen avioliiton edellyttämistä lainsäädäntömuutoksista.)

03. Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 7 264 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lapsiasiavaltuutetun toimiston, tasa-arvovaltuutetun toimiston, yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston, tietosuojavaltuutetun toimiston, onnettomuustutkintakeskuksen, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan, tietosuojalautakunnan sekä Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä toimivan Euroopan Kriminaalipolitiikan instituutin toimintamenojen maksamiseen.

Tasa-arvovaltuutettu valvoo naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain ([609/1986](#)) noudattamista ja edistää aloitteiden, neuvojen ja ohjeiden avulla lain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvovaltuutettu antaa tietoja tasa-arvolaista ja sen soveltamisesta sekä seuraa naisten ja miesten tasa-arvon toteutumista yhteiskuntaelämän eri aloilla.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta käsittelee ja ratkaisee yhdenvertaisuuslain sekä naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain mukaan sille kuuluvat asiat.

➤ *Määräraha: 1pt*

- Henkilöstölukuja eritelty ja taulukoitu sukupuolittain

26. Sisäasiainministeriön hallinnonala**01. Hallinto****10. Poliisitoimi****20. Rajavartiolaitos****30. Pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta****40. Maahanmuutto**

Yhteensä: 7 pt

YLEISOSA

(Toimintaympäristön kuvaus

Väestörakenteemme muutoksesta huolimatta Suomen oletetaan pysyvän myös lähitulevaisuudessa rauhallisena kansalaisyhteiskuntana, jossa kunnioitetaan oikeudenmukaisen ja tasa-arvoisen yhteiskunnan perinnettä ja ymmärretään julkisten palvelujen merkitys.)

Tasa-arvovaikutukset

Henkilöstön yhdenvertainen kohtelu on osa hyvää henkilöstöpolitiikkaa ja liittyy kaikkeen työnantajatoimintaan. Sisäministeriön hallinnonalalla noudatetaan hallituksen tasa-arvo-ohjelmaa ja sisäasiainhallinnon yleisiä linjauksia yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Tasa-arvoa ja

yhdenvertaisuutta koskevien tavoitteiden toteutumista seurataan osana toiminnan ja talouden suunnittelua ja seurantaa. Seurantaa koordinoi sisäministeriön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden koordinaatioryhmä.

Ministeriössä sukupuolinäkökulma otetaan huomioon kaikessa toiminnassa. Naisten ja miesten välistä tasa-arvoa edistetään tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä luodaan ja vakiinnutetaan sellaiset toimintatavat, joilla varmistetaan tasa-arvon edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Ministeriö tulee päivittämään vuoden 2015 aikana sekä yhdenvertaisuus- että tasa-arvosuunnitelmat vastaamaan uutta yhdenvertaisuuslakia ja muuttunutta tasa-arvolakia.

Hallinnon tietotekniikkakeskus HALTIKissa on laadittu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma vuosille 2014—2016. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa arvioidaan vuosittain ja henkilöstön tasa-arvoista kohtelua seurataan säännöllisiin kyselyihin sekä tilastoaineistoihin pohjautuen.

Poliisihallinnossa sukupuolten välistä tasa-arvoa pyritään edistämään tulosohtauksen sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien avulla. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma laaditaan uuden yhdenvertaisuuslain ja tasa-arvolain muutosten vuoksi vuonna 2015. Vuonna 2014 toteutettiin poliisin hallintorakenteen uudistaminen, joka on poliisihallinnon olennaisin vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman toimenpide. PORA III -hankkeen tavoitteena on ollut ensisijaisesti säilyttää poliisitoiminnan nykyinen hyvä taso. Tavoitteiden mukaisesti poliisin operatiivisen toiminnan htv-vähennykset ovat olleet mahdollisimman pieniä, mutta tukitoimintojen tulosalueelle sen sijaan on kohdistettu hankkeelle asetettujen tavoitteiden mukaisesti mahdollisimman laajat vähennystavoitteet. Naiset työskentelevät poliisihallinnossa pääosin toimisto- ja lupahallinnon tehtävissä ja naisten osuus poliisimiehistä on verrattain pieni. Tuki- ja hallintotehtäviin kohdistuvat vähennysvelvoitteet näin ollen ovat kohdistuneet naisvaltaisiin henkilöstöryhmiin, vaikkakin muussa kuin poliisihenkilöstössä on tapahtunut vähenemää myös miesten henkilötöyvuosimäärissä.

Rajavartiolaitoksen toiminnan lähtökohtana on jokaisen ihmisen tasa-arvoinen ja yhdenvertainen kohtelu, niin viranomaisena kuin työnantajana. Yhdenvertaisuuden toteutuminen liittyy erityisesti rajanylitysliikenteessä kohdattavien ihmisten kohteluun. Rajavartiomiesten koulutuksessa eri etnistä alkuperää olevien ja eri kulttuureista tulevien henkilöiden kohtaamiseen yhdenvertaisina kiinnitetään erityistä huomiota. Rajavartiolaitoksen henkilöstöstä 86 % työskentelee sotilasviroissa ja naisten osuus sotilasviroissa on 4 % (vuonna 2014). Naisten määrää pyritään edelleen lisäämään erityisesti rajavartiijarekrytoinnissa positiivisen erityiskohtelun keinoin. Rajavartiolaitoksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma päivitetään vuoden 2015 aikana ottaen huomioon vuoden alussa voimaan tulleet tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslainsäädännön muutokset. Toimenpiteitä ruotsin- ja saamenkielisten palveluiden parantamiseksi jatketaan.

Pelastusopistolla on yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma sekä oppilaitoksen toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma, jossa pääpainopistealueena on opiskelijoiden tasa-arvoiseen kohteluun liittyvät asiat. Molempia suunnitelmia päivitetään ja ajantasaistetaan käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus otetaan huomioon kaikessa toiminnassa ja aiheesta järjestetään tiedotus- ja koulutustilaisuuksia sekä henkilöstölle että opiskelijoille. Opiskelijoiden osalta yhteistyötä tehdään oppilasyhdistyksen kanssa.

Hätäkeskuslaitoksessa on tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma vuosille 2014—2015. Suunnitelma päivitetään syksyllä 2015. Operatiivisessa koulutuksessa sekä rekrytoinnissa toimitaan

sukupuolineutraalisti ja henkilöstön sukupuolijakaumaa seurataan. Tällä hetkellä operatiivisiin tehtäviin hakeutuu enemmän naisia kuin miehiä. Kokonaishenkilöstömäärästä naisia on lähes kaksi kolmasosaa. Häätäkeskuslaitoksen henkilöstölle tehdään vuosittain henkilöstökysely, jonka sisältää tasa-arvoon ja syrjimättömyyteen liittyviä kysymyksiä. Havaittuihin ongelmakohtiin puututaan ja ryhdytään toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi.

Maahanmuuttovirastossa ja kaikissa vastaanottokeskuksissa on laadittu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat. Maahanmuuttoviraston suunnitelma päivitetään joka kolmas vuosi laajemmin. Vastaanottokeskuksien suunnitelmat tarkistetaan vuosittain. Turvapaikanhakijat tilastoidaan sukupuolen perusteella. Vuosittain turvapaikanhakijoista miehiä on noin 70 %. Vastaanoton kustannukset hakijoiden sukupuolijakaumasta johtuen kohdentuvat enemmän miehiin kuin naisiin. Vastaanottokeskukset ovat kuitenkin pyrkineet toiminnassaan kuitenkin ottamaan huomioon tasa-arvon myös turvapaikanhakijoiden kohtelussa sekä naisten ja lasten aseman mahdollisena haavoittuvassa asemassa olevana ryhmänä.

- *Yhteenveto: 1pt*
- *Henkilöstö: 1pt*
- *Maininta: 1 pt*
- *Tavoite: 2 pt*

01. HALLINTO

Henkilöstövoimavarojen hallinnan ja kehittämisen tavoitteet

- naisten %-osuus

10. POLIISITOIMI

- Kohdassa *Henkiset voimavarat* tilastoitu henkilöstöä sukupuolittain

”Poliisi torjuu väkivaltarikollisuutta painopisteenä vakavat väkivaltarikokset, perhe- ja lähisuhdeväkivalta sekä nuorten väkivaltaisuuden vähentäminen. Haavoittuviin ryhmiin kohdistuvan väkivallan tunnistamiseen kiinnitetään huomiota ja jatketaan naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämishjelman toimeenpanoa. Niin sanotun kunniaväkivallan sanoin kuin pakkoavioliittojen kohteeksi joutumisen riskien tunnistamista tehostetaan.”

Tavoite: 1 pt

Toimenpide 1 pt

20. RAJAVARTIOLAITOS

- Kohdassa *Henkiset voimavarat* tilastoitu sukupuolijakauma

40. Maahanmuutto

(”Maahanmuuttopolitiikka Kansainvälistyvässä Suomessa arvostetaan moninaisuutta, ja yhdenvertaisuus sekä tasa-arvo kuuluvat kaikille.”)

27. Puolustusministeriön hallinnonala

01. Puolustuspolitiikka ja hallinto

10. Sotilaallinen maanpuolustus

30. Sotilaallinen kriisinhallinta

Yhteensä: 6pt

YLEISOSA

”Sukupuolten välinen tasa-arvo

Puolustusministeriön hallinnonalalla sitoudutaan edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoa kaikessa päätöksenteossa huomioiden hallinnonalan erityispiirteet.

Puolustusministeriössä, puolustusvoimissa ja puolustushallinnon rakennuslaitoksessa ylläpidetään tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmia, jotka on suunnattu hallinnonalan palkatulle henkilöstölle sekä puolustusvoimissa myös kriisinhallintahenkilöstölle ja asevelvollisille. Tavoitteena on edistää tasa-arvoisen työympäristön ja johtamisen kehittymistä mm. puuttamalla ja poistamalla toimintatapoja, jotka voivat johtaa epätasa-arvoon. Toiminnassa seurattavia kohteita eri työntekijä- ja ikäryhmät huomioiden ovat mm. palkkaus, urasuunnittelu, koulutus, poissaolot, työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen, työpaikkakiusaaminen sekä häirintä eri muodoissa. Puolustushallinnon palkatun henkilöstön tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista seurataan säännönmukaisesti toteutettavilla työilmapiirikyselyillä ja varusmiesten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilannetta varusmiesten loppukyselyllä.

Puolustushallinto toteuttaa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 ”Naiset, rauha ja turvallisuus” -periaatteita kaikissa sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissa. Päätöslauselmassa 1325 ja sitä tukevassa kansallisessa toimintaohjelmassa korostetaan sitä, että kriisinhallinnassa ja muussa yhteiskunnan jälleenrakentamisessa tulisi huomioida aikaisempaa paremmin naisten asema ja erityisongelmat, taata heidän turvallisuutensa ja tukea heidän osallisuuttaan erilaisissa poliittisissa prosesseissa. Puolustushallinnon tavoitteena on sulauttaa tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden näkökulmat entistä kokonaisvaltaisemmin kriisinhallintatoimintaan jo koulutusvaiheessa. Sekä naisten osuutta kriisinhallintahenkilöstöstä että Gender-neuvonantajien ja -yhdyshenkilöiden määrää pyritään lisäämään kriisinhallintatehtävissä. Lisäksi puolustushallinto on mukana NORDEFCO-yhteistyössä kehittämässä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävää kriisinhallintatoimintaa. ”

Yhteenvedo: 1pt

Henkilöstö: 1pt

Maininta: 1pt

Tavoite: 2pt

Toimenpide: 1pt

01. PUOLUSTUSPOLITIikka JA HALLINTO

- Kohdassa *Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen* työtyytyväisyys tilastoitu sukupuolittain

10. SOTILAALLINEN MAANPUOLUSTUS

”Koko palveluskelpoinen miespuolinen ikäluokka koulutetaan.”

28. Valtiovarainministeriön hallinnonala

01. Hallinto

10. Verotus ja tulli

20. Palvelut valtioyhteisölle

30. Tilastotoimi, taloudellinen tutkimus ja rekisterihallinto

40. Valtion alue- ja paikallishallinto

50. Eläkkeet ja korvaukset

60. Valtionhallinnon yhteiset henkilöstömenot

70. Valtionhallinnon kehittäminen

80. Siirrot Ahvenanmaan maakunnalle

90. Kuntien tukeminen

91. Työllisyyden ja elinkeinoelämän tukeminen

92. EU ja kansainväliset järjestöt

99. Erikseen budjetoidut valtionhallinnon menot

Yhteensä: 3 pt

YLEISOSA

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Valtiovarainministeriön pääluokan menoista noin 95 % on erilaisia säädös- tai sopimusperusteisia etuuksia, jäsenmaksuja ja tukia, joihin ei liity välittömiä sukupuolivaikutuksia.

Valtiovarainministeriön hallinnonalalla otetaan huomioon sukupuolivaikutukset lainsäädännön valmistelussa, henkilöstö- ja työnantajapolitiikassa, hankkeissa, talousarvion valmistelussa ja virastojen tulosohejauksessa.

- *Yhteenveto: 1 pt*
- *Henkilöstö: 1pt*
- *Maininta: 1pt*

29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

01. (29.01, osa) Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

20. Ammatillinen koulutus

30. Aikuiskoulutus

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

70. Opintotuki

80. Taide ja kulttuuri

90. Liikuntatoimi

91. Nuorisotyö

Yhteensä: 6pt

YLEISOSA

Nuorisotyö ja -politiikka

Nuorisotyön ja -politiikan tavoitteena on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Nämä nuorisolain tavoitteet koskevat kaikkia Suomessa asuvia alle 29-vuotiaita. Tavoitteiden lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, yhteisvastuu, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, monikulttuurisuus ja kansainvälisyys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen. Keskeisenä ohjelma-asiakirjana on valtioneuvoston joka neljäs vuosi hyväksymä lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma, joka toteuttaa myös EU:n nuorisoalan yhteisiä tavoitteita.

Talousarvioesitykseen liittyvät sukupuolivaikutukset

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan määrärahoista yli puolet on siirtomenoja, joiden vaikutukset sukupuolten asemaan riippuvat rahoituksen saajien päätöksistä.

Naisten ja miesten koulutustaso eroaa nuorissa ikäryhmissä varsin huomattavasti naisten eduksi. Perusopetuksen suorittamatta jättäminen, pelkän perusopetuksen varaan jääminen sekä ammatillisen tai korkeakoulutuksen keskeyttäminen on tyypillistä erityisesti poikaoppilaille ja miesopiskelijoille. Perusopetuksen laadun parantamisen, joustavan perusopetuksen käytäntöjen sekä ammatilliseen koulutukseen valmistavan koulutuksen arvioidaan pienentävän erityisesti ilman ammatillista koulutusta jäävien osuutta väestöstä ja siltä osin sukupuolten koulutustasoeroja.

Tyttöjen ja poikien opiskeluvalinnat pitävät yllä työelämän segregaatiota. Jatketaan toimia, joilla vaikutetaan tyttöjen ja poikien opiskeluvalintoihin.

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan toiminnot suuntautuvat lähtökohtaisesti sukupuolineutraalisti. Liikuntatoimen valtionavustuspolitiikan lähtökohtana on liikuntalain mukainen tasa-arvon edistäminen, ja tämä otetaan huomioon avustuskriteereissä. Tasa-arvo sisältyy myös nuorisolain arvoihin. Nuorisotyössä avustusta suunnataan tarvittaessa eriytetysti tyttöjä ja poikia koskeviin hankkeisiin. Monikulttuurisuuden lisääntyessä eriytetyn toiminnan tarve nuorisotyössä kasvaa. Kulttuuriala on sekä toimijoiden että palvelujen käytön ja harrastamisen osalta naisvaltaista, mutta miesten osuus kulttuuripalveluiden käyttäjinä on noussut 2000-luvulla.

Toisaalta naisten toimeentulo taiteen aloilla on keskimäärin miehiä heikompaa, ja asia on tarkoitus huomioida luovan työn tekijöiden toimintaedellytyksiä parannettaessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa tilastoinnin ja tutkimusten avulla hallinnonalansa toimintojen sukupuolivaikutuksia ja ottaa nämä huomioon talousarviota laadittaessa.”

- *Yhteenveto: 1 pt*
- *Maininta: 1pt*
- *Tavoite: 2pt*

(Kohdassa *Liikuntapolitiikan tunnuslukuja* taulukoitu sukupuolittain.)

01. (29.01, OSA) HALLINTO, KIRKOLLISASIAAT JA TOIMIALAN YHTEISET MENOT

03. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen CIMOn toimintamenot (*siirtomääräraha 2 v*)

Toiminnallinen tuloksellisuus

Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO

[...]

- edistää kansalaisten tasa-arvoisia mahdollisuuksia osallistua ohjelmiin tiedottamalla kansainvälistymisen mahdollisuuksista ja seuraamalla toiminnan kansallista ja alueellista vaikuttavuutta.

(Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Toiminnan tuloksellisuutta tuetaan panostamalla henkilöstökoulutukseen ja osaamisen kehittämiseen päämääränä tasa-arvoinen, ammatillisesti korkeatasoinen työyhteisö, jossa henkilöstön asiantuntijuus kasvaa sisäisen ja ulkoisen vuorovaikutuksen avulla.)

10.YLEISSIVISTÄVÄ KOULUTUS JA VARHAISKASVATUS

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

(”Esiopetus lisää koulutuksellista tasa-arvoa ja vähentää syrjäytymistä. [...] Koulutuksellista tasa-arvoa edistetään.”)

(30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin (*arviomääräraha*) [...] 10) enintään 9 175 000 euroa koulutuksellista tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin)

30. AIKUISKOULUTUS

(Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Aikuiskoulutuspolitiikan tehtävänä on työvoiman saatavuuden ja osaamisen turvaaminen, koko aikuisväestön koulutus- ja sivistysmahdollisuuksista huolehtiminen sekä yhteiskunnan eheyden ja tasa-arvon vahvistaminen.)

(30. Valtionosuus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (*arviomääräraha*)

Määräraha käytetään vapaan sivistystyön oppilaitosten tehtävään järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.)

53. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 6 301 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) eräiden naisjärjestöjen valtionavusta annetun lain ([663/2007](#)) mukaisiin valtionavustuksiin
- 2) avustusten maksamiseen Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:lle, Marttaliitto ry:lle ja Käsi- ja taideteollisuusliitto TAITO ry:lle ja niiden edelleen jaettavaksi piiri- tai jäsenjärjestöilleen, Finlands svenska Marthaförbund rf:lle, Sami Duodji ry:lle, järjestöille sivistystyöhön, Karjalan Liitto ry:lle, Sofian kannatusyhdistys ry:lle sekä Kriittiselle korkeakoululle.

➤ *Määräraha: 1pt*

40. KORKEAKOULUOPETUS JA TUTKIMUS

(Toiminnallinen tuloksellisuus

Korkeakoulut kehittävät toimintaansa siten, että ne ovat kilpailukykyisiä, tasa-arvoisia, esteettömiä ja kiinnostavia työ- ja oppimisympäristöjä.)

90. LIIKUNTATOIMI

- Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelma: liikkujat taulukoitu sukupuolen mukaan

91. NUORISOTYÖ

Otetaan huomioon sukupuolten tasa-arvonäkökulma, yhdenvertaisuus sekä vähemmistöt ja maahanmuuttajataustaiset nuoret ensisijaisesti integroidusti nuorisotyön tukijärjestelmissä.

➤ *Maininta: 1 pt*

30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

01. Hallinto ja tutkimus

10. Maaseudun kehittäminen

20. Maa- ja elintarviketalous

40. Luonnonvaratalous

63. Metsähallitus

70. Maanmittaus ja tietovarannot

Yhteensä: 3pt

YLEISOSA

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Maa- ja metsätalousministeriö jatkaa hallituksen sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista ja sisällyttämistä lainvalmisteluun, toiminnan ja talouden ohjaukseen sekä muihin tasa-arvon kannalta merkittäviin toimintoihin. Maa- ja metsätalousministeriön pääluokan menoista noin 90 % on siirtomenoja, joilla tuetaan eri politiikkasektoreiden vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista. Pääsääntöisesti tukien myöntämisperusteena ei ole niiden vaikutus sukupuolten väliseen tasa-arvoon.

- *Yhteenvedo 1 pt*
- *Tavoite 1 pt*

10. MAASEUDUN KEHITTÄMINEN

55. Valtionapu 4H-toimintaan (*siirtomääräraha 2 v*)

Momentille myönnetään 3 313 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maaseudun neuvontajärjestöjen valtionavustuksista annetun valtioneuvoston asetuksen ([244/2002](#)) mukaisesti 4H-toiminnan tukemiseen.

Selvitysosa: 4H-toiminta edistää maaseudun elinvoimaisuutta ja vetovoimaisuutta asuinympäristönä tarjoamalla monipuolista harrastus- ja palvelutoimintaa, työllistämällä nuoria sekä tarjoamalla heille mahdollisuuksia yrittäjyyden kokeilemiseen omalla kotiseudulla. Erityisenä painopistealueena on nuorten ja naisten työmahdollisuuksien lisääminen ja yrittäjyyden edistäminen, jolla osaltaan vastataan nuorten kasvavan työttömyyden haasteeseen.

Määräraha: 1pt

31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot

10. Liikenneverkko

20. Liikenteen viranomaispalvelut

30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut

40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen

50. Tutkimus

Yhteensä: 4pt

YLEISOSA

Yhteenvetotarkastelu sukupuolivaikutuksiltaan merkittävästä toiminnasta

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla otetaan huomioon sukupuolivaikutukset lainsäädännön valmistelussa ja tulosohjauksessa. Tavoitteena on tuottaa suoritteita ja julkisia palveluita, joiden käyttämisessä eri väestöryhmien kuten naisten, miesten, lasten, vanhusten ja vammaisten tarpeet otetaan huomioon. Hallinnonalan henkilöstösuunnittelun tavoitteena on oikein mitoitettu ja osaava henkilöstö, joka työskentelee hyvässä työyhteisössä, jonka työilmapiiriä seurataan ja kehitetään hyväksytyjen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien mukaisesti. Määrärahat kohdennetaan tasa-arvoneutraalisti.

- *Yhteenveto: 1pt*
- *Henkilöstö: 1 pt*
- *Maininta: 1pt*
- *Tavoite: 1 pt*

10. LIIKENNEVERKKO

(50. Valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (*siirtomääräraha 3 v*)
Määrärahaa on tarkoitus käyttää yksityisten teiden kunnossapidon ja parantamisen tukemiseen. Määrärahaa käytetään tasa-arvoisen liikkumisen turvaamiseen sekä pysyvän asutuksen ja elinkeinoelämän tarvitsemien teiden avustamiseen.)

30. LIIKENTEEN TUKEMINEN JA OSTOPALVELUT

(63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (*siirtomääräraha 3 v*)

Joukkoliikenteen peruspalvelutaso

Joukkoliikenteen peruspalvelutason tavoitteena on turvata jokapäiväiset liikkumistarpeet ja liikkumisen tasa-arvo.)

32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

01. Hallinto

20. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

40. Yritysten toimintaympäristö, markkinoiden sääntely ja työelämä

50. Alueiden kehittäminen ja rakennerrahastopolitiikka

60. Energiapolitiikka

70. Kotouttaminen

Yhteensä: 3 pt

YLEISOSA

Talousarvioesitykseen liittyvät tasa-arvovaikutukset

Työmarkkinoiden jakautumista naisten ja miesten ammatteihin ja aloihin lievennetään muun muassa työllisyyden ja yrittäjyyden edistämistoimenpiteillä. Tehokkailla työvoima- ja yrityspalveluilla rohkaistaan osaamisen uudistamiseen ja ammatilliseen liikkuvuuteen, mikä on olennaisen tärkeää erityisesti rakennemuutostilanteissa.

Työnvälityksen työttömistä työnhakijoista naisia on ollut 43 % vuosina 2012—2014. Naisten osuus eri työvoimapalveluiden aloittaneista on ollut seuraava: ammatillinen työvoimakoulutus 36 % vuonna 2014, 43 % vuonna 2013 ja 40 % vuonna 2012, kotoutumiskoulutus 59 % vuosina 2012—2014, palkkatuettu työ 47 % vuonna 2014, 48 % vuonna 2013 ja 50 % vuonna 2012 ja starttiraha 46 % vuonna 2014 ja 46 % vuosina 2012—2013. Omaehtoisen opiskelun aloittaneista naisia oli 60 % vuosina 2013—2014 ja 64 % vuonna 2012.

- *Yhteenveto 1 pt*
- *Tavoite 1pt*

70. Kotouttaminen

03. Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen (*siirtomääräraha 2 v*)

Määrärahaa saa käyttää:

1) kotoutumisen, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseen, EU:n rahoittamien kotoutumista edistävien hankkeiden kansalliseen vastinrahoitukseen sekä kotoutumista ja kotouttamista koskevaan tiedottamiseen

- *Määräraha: 1 pt*

33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

- 01. Hallinto
- 02. Valvonta
- 03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta
- 10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus ja eräät palvelut
- 20. Työttömyysturva
- 30. Sairausvakuutus
- 40. Eläkkeet
- 50. Veteraanien tukeminen
- 60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto
- 70. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen
- 80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta
- 90. Raha-automaattivastukset

Yhteensä: 7 pt

YLEISOSA

”Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan strategiset tavoitteet

Sosiaali- ja terveysministeriö koordinoi suunnitelmallisesti hallituksen tasa-arvopolitiikkaa, edistää sukupuolten tasa-arvoa ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista kaikessa valtioneuvoston valmistelussa ja päätöksenteossa. Valtavirtaistamista valtioneuvostossa vahvistetaan ministeriöittäin räätälöidyn tuen avulla. Sukupuolinäkökulma sisällytetään merkittäviin hankkeisiin kuten SOTE-uudistukseen. Kolmikantaisen samapalkkaisuusohjelman jatkamista valmistellaan työmarkkinaosapuolten kanssa ja eduskunnan edellyttämä valtioneuvoston tasa-arvoselonteon väliraportti valmistellaan.

- *Tavoite: 1pt*
- *Toimenpide: 2 pt*

Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin -tunnusluvut

- ”Naisten säännöllisen työajan ansioiden osuus miesten vastaavista ansioista, %”
- Taulukoissa tunnusluvut eroteltuna sukupuolittain

01. HALLINTO

01. *Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 28 797 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

4) tasa-arvon tietopalvelun ylläpitoon liittyviin kustannuksiin

-
- *Määräraha: 1pt*
-

Tuotokset ja laadunhallinta

- Toteutetaan ja seurataan ministeriön vastuulla olevia hallitusohjelman kärkihankkeita ja muita hankkeita, kuten Kansallisten sähköisten tietojärjestelmien kehittämishanke (KanTa ja Tikesos).
- Valmistellaan sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen järjestämistä, rahoitusta, kehittämistä ja valvontaa koskevaa lakiuudistusta.
- Lisätään tutkimus- ja kehittäislaitosten yhteistyötä.
- Jatketaan tasa-arvon valtavirtaistamista.
- Vahvistetaan lainsäädännön vaikutusten arviointia.

Maininta: 1 pt

03. TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISTOIMINTA

Työelämän hyvinvointi on tärkeä tavoite, johon pyritään työn mielekkyyttä lisäämällä fyysinen ja psyykkinen terveys ja turvallisuus varmistuen. Myös työelämän tasa-arvon varmistaminen ja työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen ovat ensiarvoisen tärkeitä kohteita (mom. 33.03.50).

Tavoite: 1 pt

04. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (*siirtomääräraha 2 v*)

Toiminnallinen tuloksellisuus

Voimavarojen supistuessa Terveiden ja hyvinvoinnin laitos tarkistaa toimintansa painopisteet turvaten lakisääteiset toiminnot ja päätöksenteossa tarvittavan tietopohjan. Leikkaukset kohdistetaan strategian mukaisesti. Ydintoiminnot toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakassuuntautuneesti ja niiden laatu ja kustannusvaikuttavuus paranee. Laitoksen tuottavuus kasvaa ja maksullisen toiminnan ylijäämä käytetään tuotekehitykseen ja investointeihin. Laitoksen tieto- ja tilastotuotanto sekä verkkopalvelut ja portaalit ovat yhdessä toimiva kokonaisuus. Laitoksen organisaatio toimii kokonaisuutena ja organisaatorakenne tukee laitoksen strategian linjauksia. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen hallinto- ja toimintatavat edistävät sukupuolten välisen tasa-arvon valtavirtaistumista. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen rahoitusrakenne on tarkoituksenmukainen.

70. TERVEYDEN JA TOIMINTAKYVYN EDISTÄMINEN

Määrärahalla tuettavien hankkeiden tulee tukea Terveys 2015 -kansanterveysohjelman ja muiden valtakunnallisten terveyden edistämisen ohjelmien toimeenpanoa.

Tavoitteet:

- Tehostaa terveyden edistämisen toiminnan kehittämistä ja olemassa olevien käytäntöjen soveltamista sekä eri toimijoiden yhteistyötä uudistuvissa palvelurakenteissa.
- Tukea erityisesti hankkeita, jotka ottavat huomioon ja pyrkivät kaventamaan sosioekonomisten väestöryhmien välisiä terveyseroja, mukaan luettuna sukupuolten väliset terveyserot.

➤ *Tavoite: 1 pt*

35. Ympäristöministeriön hallinnonala

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

Yhteensä:

YLEISOSA

Ympäristöministeriön hallinnonalalla sukupuolten tasa-arvoa edistetään toimialalla säädös- ja informaatio-ohjauksen keinoin muun muassa rakennettua ympäristöä koskevassa ohjauksessa ja päätöksenteossa. Talousarvion määrärahoilla ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Hallinnonalan omassa toiminnassa ja johtamisessa korostetaan toimintatapoja, jotka tukevat yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.

- *Maininta: 1pt*
 - *Tavoite: 1pt*
-

Taulukko 1. Sukupuolinäkökulma vuoden 2016 talousarvioesityksen pääluokkaperusteluissa

Ministeriöt	Yleiset (0-2pt)	Tavoitteet (0-4pt)	Toimenpiteet (0-4pt)	Yhteensä (0-10)
VNK	1	1	1	3
UM	1	2	2	5
OM	1	1	2	4
SM	2	4	1	7
PM	2	3	1	6
VM	2	1	0	3
OKM	1	4	1	6
MMM	1	1	1	3
LVM	2	2	0	4
TEM	1	1	1	3
STM	0	4	3	7
YM	0	2	0	2

Kuvio 1. Sukupuolinäkökulma vuoden 2016 talousarvioesityksen pääluokkaperusteluissa

